

Kálman Imre

MARICA grófnő

Katona József

SZÍNHÁZ

1964/65

KECSKEMÉT

1995/08/22
KÁLMÁN IMRE
MEGYEI KÖZTÁRSASÁG

Kálmán Imre és a Marica grófnő

Ha az ember azt hallja: Kálmán Imre — rögtön hozzáteszi: Csárdáskirálynő, Marica grófnő, Bajadér, Cirkuszhercegnő, Ördöglovas, Montmartrei ibolya. S ezek az operettcímek óhatatlanul egy fogalommal párosulnak, amit úgy hívnak: SIKER. Sőt! Világsiker. De nemcsak a megírás és bemutatás pillanatnyi divatos, időhöz kötött sikere, hanem azóta sem fakuló — mindig egyenletes, talán emelkedő siker. Sem negyven évvel ezelőtt, sem ma nem lehet úgy kinyitni a világ színházi lapjait, hogy abban ne olvashatnánk Kálmán-művek reprizéről. Vajon mi lehet ennek a sikernek a titka? A közönség nyilván nem sokat töpreng rajta — hiszen boldog, hogy jól érezheti magát a színházban — önfeledten. De a zord kritika sem intézheti el kézlegyintéssel, mert a sikernek nyilván egyszerre van művészi és társadalmi oka. A társadalmi a szövegkönyvekben, a művészi inkább a zenében kereshetjük. A darabok meséje az évek folyamán porosodik, elavul — de valamit bármilyen formájában is megőriz — s ez az ártatlan mesék naivitása, amit nem kell komolyan venni. Sem Sylvia konfliktusát, sem Marica grófnő és Péter pillanatnyi viszályát. Sem azt, ami ezt az egész operettvilágot, operettembereket, sémákat izgatja vagy körülveszi. Nem igazi emberek mindennapi gondokkal, hanem lebegő figurák, kissé álomalakok, akik alkalmasak arra, hogy dalra fakadjanak, táncoljanak, érzelmeket,

kis operettviharokat kavarijanak, s öreg vagy újabb bemondásokkal, „poénekkal” szórakoztassanak. A közönség ezzel a tudattal és ezzel az igénnyel is ül be a puha, kényelmes zsöllyékbe — amit mondanak, azt nem kell komolyan venni. Csak egyet kér cserébe, ha már ilyen elnéző a mesével: a színház adja mindezt csillogó tálalásban, frissen, nagyszerű játékkal, jó ruhákkal, pergőn, vidáman és jó zenével. Mert itt ez a fő: a zene. Kálmán Imre nemcsak nagy tehetség volt — de kitűnő szakember is. Megtanulta — s a legjobb mestertől, Koessler Jánostól, akitől Bartók, Kodály, Weiner Leó, Dohnányi tanult, a zeneszerzést, a hangszerelést. Tudós muzsikus volt. Aki akkor lépett a porondra, mikor éppen a színházi világ temetni készült az operettet. Egyszerre hárman jelentkeztek a színházaknál: Kálmán, Huszka, Jakobi.

Kálmán Imre zenéjének van valami megfoghatatlan, különleges varázsa. Hallatlanul széles érzelmi skálával, ritka, vérbő invencióval és kifejezőképességgel dolgozik. A társadalom minden rétege és korosztálya egyszeriben befogadja — és elfogadja. Olyan érzelmeket fejez ki ez a muzsika, mely mindenkinek sajátja, s mindezt annyi közvetlenséggel, egyszerűséggel és erőlködés nélkül, hogy a zenekar, énekes és közönség kapcsolata azonnal megindul. Ez a muzsika dallambő, kultúrált, jól hangszerelt, nem igényel semmi különösebb zenei műveltséget — de aki

„beavatott”, hallja, az is elismeri gazdag dallamait és nagy tudással szerkesztett zenei képeit. Lehet, hogy ez a világsiker titka? Talán. Szerencsés találkozása volt ez a kornak, melyben alkotott, a színházi világnak, melyben élt, és a tudással párosult tehetségnek.

Kálmán Imre első zajos, nagy sikere a Tatárjárás volt. A vígszínházi bemutatót rögtön követte a bécsi, majd berlini, és aztán Afrikától Ázsiáig mindenütt játszották. Pedig ez csak a kezdet volt. Jött néhány év múlva a Csárdáskirálynő. Egy operettstatisztikai könyv kimutatásai szerint a Csárdáskirálynőt 1915 és 1932 között több mint harmincezer előadásban játszották. S a Marica grófnő méltó követője lett a Csárdáskirálynőnek. Már 1918-ban Kálmán kezében volt a szövegkönyv, Brammer és Grünwald „darabíró cég” munkája. De Kálmánnak nem tetszett. Visszaadta. A szövegírók megsértődtek, javítani nem akartak, inkább írtak egy újat. Ez lett a Bajadér. De 1923-ban mégis elővették a visszadobott kéziratot és kijavították Kálmán kívánságainak megfelelően. Még el sem készült a harmadik felvonás, már hirdették a plakátok a Theater an der Wien újdonságát. A bemutatón, 1924. február 28-án, már mindenki sejtette, hogy ezzel a művel újabb Kálmán világsiker született.

Siklós Olga

SZEREPLŐK

Marica	GYÓLAY VIKTÓRIA Jászai-díjas
Török Péter	{ IVÁN JÓZSEF TIHANYI TÓTH LÁSZLÓ
Liza, a húga	VETRÓ MARGIT
Móric gróf	SZALMA SÁNDOR
Lenke	{ BALOGH RÓZSA MÓRICZ ILDIKÓ
István — Zsupán Kálmán	PATHÓ ISTVÁN
Čdön	JÓZSA JÁNOS
Mina grófnő	MOJZES MÁRIA
Mihály	BUDAI LÁSZLÓ

Díszlettervező: CSINÁDY ISTVÁN
Jászai-díjas

Jelmeztervező: MÁRTON ALADÁR

Koreográfus: BORBÍRÓ ANDREA

GYÓLAY VIKTÓRIA

KÁLMÁN IMRE:

MARICA

grófnő

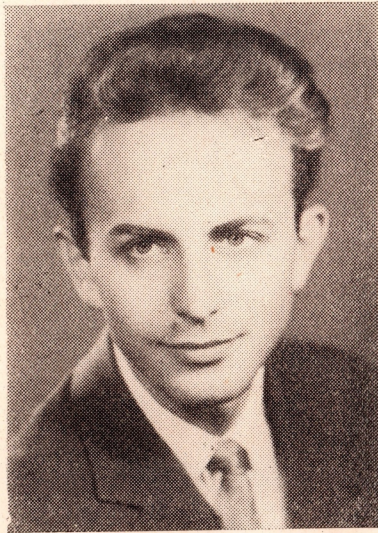
Nagyoperett 3 felvonásban

Írta: BRAMMER és GRÜNWALD
Harsányi Zsolt fordításának felhasználásával átdolgozta:
KARDOS GYÖRGY

Versek: HARMATH IMRE

Rendezte:
PÉTERVÁRI ISTVÁN

PATHÓ ISTVÁN

Vezényel:
RÓNAI PÁL

TIHANYI TÓTH LÁSZLÓ

*Mondd meg, hogy imádom a pesti nőket,
Ha arra jársz,*

*Mondd meg, hogy nem tudom feledni őket,
Ha arra jársz.*

*Nézz le a Lánchídról a vén Dunára,
Ha arra jársz,*

*Mondd meg, hogy elfogja testemet, lelkemet
Sóvárgó, néma láz,*

*Öleld meg Pestet, az én drága Pestemet
Szívedből, ha arra jársz...*

Iván József

3 új tag

Vetró Margit

**a
Marica
grófnőben**

Józsa János

Az 1964—65-ös évad második bemutatója alkalmával újabb három kitűnő tagunkat ismerheti meg a Katona József Színház közönsége. S ez az első találkozás, reméljük, olyan érzéseket kelt majd a nézőkben, hogy gazdagodott a színház társulata.

VETRÓ MARGIT mielőtt a Katona József Színházhoz szerződött volna, négy évig volt a Budapesti Petőfi Színház tagja, ezt megelőzően pedig két évig Pécs egyik első számú kedvence. A főiskola elvégzése óta ez a harmadik színház életében. Első nagy sikerét még a főiskolán aratta a Nebáncsvirág címszerepében. Pécssett alkalma volt operettekben, zenés vígjátékokban — de még prózában is megmutatni, hogy milyen sokoldalú színésznő. Nos, szerepekben, és bizonyosak vagyunk benne — sikerben is — itt sem lesz hiány!

IVÁN JÓZSEF a Szegedi Nemzeti Színháznak volt a tagja, ahol főleg operákban lépett fel. E komoly műzsát most egy kedves könnyűre cserélte el — s bízunk benne, hogy nem csak ő — de méginkább a kecskeméti közönség, igen jó vásárt csinált a cserével.

JÓZSA JÁNOS életútját — bár még nagyon fiatal — nem lehet ilyen röviden összefoglalni. Ha csak a főbb állomásokat említjük, akkor is szólnunk kell arról, hogy diplomás újságíró, nagyszerű táncos, kitűnően énekel és ért a koreográfiához. A TV közönsége úgy ismeri, mint Bársony Rózi partnerét, sokat turnézott az országban, s mikor fellépett, mindenki a műsorfüzet után nyúlt, hogy megnézzze, ki ez a tehetséges új fiatalember. Színpadi pályafutását Bécsemben kezdte. ez a második állomás.

Mindháromuknak sok sikert kívánunk!

*Hogyha széles a jókedved,
Hogyha a vér sűrű benned,
Ha táncra kell kerekedned
— Húzasd a cigánnyal!*

*Ha dühös vagy a világra,
Annak is van orvossága,
Űsse a kő, ne nézz hátra:
Húzasd a cigánnyal.*

*Ha a szíved meg van csalva,
Csak a nóta vigasztalja,
Könyökölj le az asztalra —
Húzasd a cigánnyal!*

Húzd rá hát!

BUDAI LÁSZLÓ

SZALMA SÁNDOR

BALOGH RÓZSA

MORICZ ILDIKO

A MARICA GRÖFNÖT a Theater an der Wienben egy évig megszakítás nélkül játszották. Közben 1924. október 24.-én Budapesten, a Király Színházban is bemutatták. A bécsi siker méreteire jellemzőek a következő adatok. Egy év után a Theater an der Wienből átkerült a Volksoperbe, ahol elérte a 400. előadást, innen átköltözött a Wiener Bürgertheaterbe, ahol azután még több mint háromszázszor játszották — s miután a produkció visszakerült a Theater an der Wienbe, az összelőadások száma meghaladta a 900-at. Berlinben több mint 500, Budapesten 200, Drezdában 350, Hamburgban 500 előadást ért meg első bemutatása alkalmából. New Yorkban egy évig volt színpadon. Dr. Hans Koltch operettstatisztikája szerint (1932) az utolsó húsz esztendő legnagyobb operettsikere volt — világviszonylatban.

„Az egyik napon boldog voltam abban a hitben, hogy már megtanultam azt, amit kell, a másik napon újból a kétségbeesés gyötört, s úgy éreztem, hogy sohasem fog sikerülni! Így hányódtam boldogság és kétségbeesés között, míg végre megismertem Csajkovszkij zenekari műveit. Csajkovszkij megmutatta azt az utat, amelyen járnom kell. Zenekari művészetének tisztasága, világossága és megragadó ereje — különösen az utolsó három szimfóniája — ígértek zenész mivoltom számára a legtöbbet. Az elmúlt harminc esztendő alatt e mesterműveket sokan ünnepelték. Ifjú koromban azonban ezek még újak, szinte még forradalmiak voltak. Ezekből a partitúrákból sokat tanultam. Tanulmányozásuk volt az az úszóöv, melynek segítségével később a mély vízbe merészkedtem. Voltaképpen az orosz mesterek műveiből tanultam meg a hangszerelést.”

Kálmán Imre nyilatkozata 1932-ben.

„Berlinben, Lipcsében és Münchenben kísérleteztem először, hogy kiadót találjak. Akkor egyikük sem fogadott — s talán egyikük sem tudta, hogy milyen igaza volt! Ma már tudom, hogy *akkor* nem írtam nyomdaképes dolgokat. Persze fel voltam háborodva, meg voltam sértve, hogy olyan remekművekkel, mint a Saturnália vagy az András herceg még csak nem is fogadtak a kiadók. Elkecseregésemben azt kiáltottam a velem együttérző kollégáknak, hogy én most valamirettenetesen fogok csinálni. Mit — kérdezték a riadt kollégák, látva elszántságomat. »Ha ez így megy tovább — válaszoltam rendíthetetlenül —, operettet fogok írni!« Kijelentésem hatása megrázó és elképesztő volt. Szegény fejem, *akkor* még nem tudtam, hogy rövidesen az lesz a legnagyobb gyönyörűség számomra — amikor operettet írok.”

A Die Bühnepost Kálmán emlékfüzetéből.

Csinády István színpadképe a Marica grófnőhöz

Ára: 2,— Ft

